

Eksamen ved

Københavns Universitet i

Eksamen i samfunds- og retsodontologi og
oral diagnostik

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet

6. juni 2012

Eksamensnummer: 26

SAMFUNDSODONTOLOGI

Opgave 1 (2)

En 40-årig mand er faldet på cykel og har slået tre tænder. Patientens tandlæge i privat praksis diagnosticerer skader på tre kindtænder. Patienten er sund og rask. Patienten oplyser at han ikke har råd til den foreslåede behandling.

a. Angiv via hvilke(n) lov(e) og/eller bekendtgørelser patienten har mulighed for at søge om økonomisk støtte til behandlingen.

Lov om kontanthjælp paragraf 82 i lov om aktiv socialpolitik
Paragraf 135 ulykkesbetinget tandtab i bekendtgørelse om tandpleje.

b. Angiv hvilke kriterier der skal være opfyldt for at patienten kan bevilges støtte i henhold til den eller de angivne bestemmelse(r).

I lov om kontanthjælp paragraf 82 kan kommunen yde hjælp til udgifter til bl.a. tandbehandling, hvis patienten/skaden ikke er omfattet af anden lovgivning, og patienten eller ægtefælle ikke har økonomiske midler selv. Det skal dokumenteres, at behandlingen er nødvendig og helbredsmæssigt velbegrundet.

I loven om ulykkesbetinget tandtab paragraf 135 kan man modtage økonomisk tilskud til aftagelig protese. Herunder må man ikke være dækket af anden forsikring. Hjælpen ydes i forhold til tandstatus og egen vedligeholdelse af tandsættet. Patienten kan vælge en anden behandling end aftagelig protetik, og modtager en 'pose' penge, og må oveni lægge en egenbetaling. Reparation af disse behandlinger, ydes der ikke tilskud til.

c. Beskriv ved hjælp af eksempler/tænkte situationer, hvad der i mandens tilfælde kunne gøre ham berettiget til økonomisk støtte eller ej.

Er manden reelt uden økonomiske midler, har ingen anden forsikring eller ikke er gift med en rig dame, har han mulighed for at søge kontanthjælp. Man har ikke ret til at få kontanthjælpen, men man kan søge den, hvorved sagen bliver vurderet, med henblik på om han er berettiget til tilskuddet, og om han har et akut behov, der ikke kan udskydes. Har patienten derimod arvet fra en gammel rig onkel, og har penge sat til side, har han ikke mulighed for at søge dette tilskud.

Opgave 2 (1)

- a. En patient under børne- og ungdomstandplejen, der ellers er sund og rask og indtil da har kunnet følge det almindelige tilbud om tandpleje i børne- og ungdomstandplejen, viser sig at have tænder med mineraliseringsforstyrrelser der med overvejende sandsynlighed vil føre til varig funktionsnedsættelse hvis ubehandlede. Hvilken type tandpleje tilbud har denne patient ret til og hvilken offentlig instans skal tilbyde det?

Patienten bliver visiteret ind i regionstandplejen, som kan varetage denne type komplicerede patienter. Denne opgave varetages inden for regionerne. Det er et behandlingstilbud uden valgmulighed.

- b. Hvor stor er patientens egenbetaling til denne type tandpleje?

Denne behandling er vederlagsfri for patienten. Det gælder også for færdiggørelse af behandlinger efter det fyldte 18. år.

Opgave 3 (3)

- a. En tandlæge i praksissektoren ønsker at uddelegere varetagelsen af afpudsning af sine patienters tænder, efter tandlægen selv har fjernet hårde belægninger på tænderne, til sin klinikassistent. Hvilke pligter har tandlægen i den forbindelse?

Tandlægen har pligt til at sikre sig, at medhjælpen er kvalificeret til og har modtaget instruktion i at udføre opgaven, og tandlægen skal føre tilsyn med medhjælpens udførelse af opgaven.

- b. Samme tandlæge uddelegerer også til sin klinikassistent at foretage tandrodsrensninger og udvidet tandrensning. En patient bliver på et tidspunkt utilfreds med kvaliteten af behandlingen og ønsker at klage over sin behandling. Patienten mener at tandlægen ikke har instrueret sit personale ordentligt og at der føres utilstrækkeligt tilsyn med behandlingen. Beskriv ansvarsfordelingen mellem tandlæge og medhjælp i den forbindelse og redegør for hvilke instanser patienten kan henvende sig til og hvem der behandler klagen samt for patientens ankesmuligheder.

Hvis tandlægen uddelegerer opgaver til medhjælpere, hér er det klinikassistenten, og denne i øvrigt gør præcis det, som vedkommende er instrueret i, så er det tandlægens ansvar, hvis noget går galt. Afviger klinikassistentens behandling fra det, som denne er instrueret i at udføre, så påhviler ansvaret klinikassistenten.

Ønsker patienten at klage over tandlægen, kan denne rette sin klage til patientombuddet, som sender klagen videre til rette instans, hér er det regionsstandlægenævnet. Patienten kan også stille sin klage direkte til regionstandlægenævnet, som behandler klagen, og dernæst oplyser patientombuddet om sagen. Er patienten utilfreds med afgørelsen, kan sagen ankes til landtandlægenævnet.

RETSODONTOLOGI

Opgave 1 (1)

Politiet henvender sig på tandklinikken vedrørende retsodontologisk identifikation af en af dine patienter.

Beskriv det materiale du som praktiserende tandlæge skal/bør udlevere.

Hvordan er det med opbevaringspligten i sådanne situationer?

En tandlæge er forpligtet til at aflevere alt det materiale der findes vedrørende patienten. Herunder drejer det sig om:

Journal

Røntgenbilleder

Kliniske fotos

Gipsmodeller

Henvisninger til/fra specialtandlæger

Dokumenter fra dentale laboratorier

Det er vigtigt at politiet får alt originalmateriale, og bliver man adviseret om politiets besøg, kan man nå at kopiere materialet, hvis det nu skulle vise sig at patienten for eksempel stadig er i live, og potentielt skal behandles i fremtiden på klinikken.

Når materialet overdrages til politiet, så ophører tandlægens pligt til at opbevarer journalmateriale, og ansvaret overdrages til politimyndigheden.

Opgave 2 (2)

Odontologisk identifikation er en hyppigt anvendt identifikationsmetode i flere lande, herunder Danmark. Angiv årsager hertil.

Redegør kort for med hvilke grader af sikkerhed retsodontologen kan fastslå identitet.

Årsagerne til, at odontologisk identifikation bliver anvendt hyppigt er:

-I Norden går stort set alle til tandlæge med jævne mellemrum, især da de fleste benytter sig af tilbuddet om børne- og unge tandplejen. Det betyder, at der er ordnede optegnelser over patienterne, og disse er ført ind i patientjournalerne. Politiet kan derved hurtigt indhente oplysningerne om patienten på en nem og tidsbesparende vis.

-Desuden er tænder bestandige, hvorimod resten af kroppens væv kan være svært nedbrudt/beskadiget. Dette ses blandt andet ved voldsomme ulykker og svære forbrændinger eller forrådnelse.

-Tænder er også særligt anvendelige på grund af deres individualitet. Ingen har identiske tandsæt. Det betyder, at ved en undersøgelse af individuelle træk, for eksempel ud fra tand og fyldningsstatus, kan man med stor sikkerhed angive sandsynligheden for en korrekt identitet. Der er mange individuelle detaljer man kan se på, når man sammenligner røntgenbilleder. DNA anvendes på samme vis.

-Metoden, odontologisk identifikation, er desuden billig, hurtig og sikker. En forudgående udfyldelse af et AM (ante mortem) skema ud fra tændernes udseende, kan hurtigt fremskynde en identifikationsproces, når der foreligger en post mortem beskrivelse.

Retsodontologen kan med ret stor sikkerhed fastslå en identitet. Man anvender i mange sammenhænge en metode beskrevet af Keiser-Nielsen. Her kan man skrive om en identitet er mulig, sandsynlig eller fastslået. Dette baseres på sammenfaldende træk mellem en AM og en PM beskrivelse. 0-7 angiver en muligt identitet, og er den svageste af disse begreber, dernæst 8-11 sammenfaldende træk, som giver en sandsynlig identitet, og sidst kan en identitet fastslås hvis der er 12 eller flere sammenfaldende træk.

Opgave 3 (1)

Beskriv kort princippet i den metode der anvendes ved odontologisk aldersvurdering af 15-25 årige asylansøgere uden dokumentation for fødselsdata.

Dette område af retsodontologien er steget betydeligt med den øgede indvandring de senere år. Det er vigtigt at fastslå en alder på personer uden dokumenteret fødselsdata, da det er af stor betydning, om man er over eller under 18 år. Dette fordi man er berettiget til forskellige ting afhængig af alder. Metoden man anvender ved en odontologisk aldersvurdering på en asylansøger er, at vurdere hvor langt personen er i sin tandudvikling. Man foretager en ortopantomografisk røntgenundersøgelse, periapikale optagelser af visdomstænder, og ud fra dette materiale undersøger antallet af tænder, samt disses udvikling af rødder. Dernæst sammenholder man disse fund med et tandatlas, og angiver en mulig alder. Derudover ser man på tændernes slid, emaljens opacitet og parodontale forhold. Denne undersøgelse må aldrig stå alene, og andre instanser vurderer personens modenhed og øvrige fysiske udvikling. Man skal være opmærksom på, at personer som har fået foretaget ortodontisk behandling, godt kan være forsinkede i deres tandudvikling, og man bør tage højde herfor.

Opgave 4 (1)

Hvad forstås ved en katastrofe?

-En katastrofe er en ulykke, som er så omfattende at den ikke kan varetages af et normalt beredskab. Man kan også definere det ud fra antallet af omkomne (for eksempel om der er over eller 8 omkomne).

Hvad er forskellen på en åben og en lukket ulykke?

-Ved en lukket ulykke ved man præcis, hvem der har været involveret, og man kan angive, hvem der skal meldes savnede. Det kan for eksempel være en flyulykke, hvor man kan anvende passagerlisten. Ved en åben ulykke taler man om en ulykke, hvor man ikke ved, hvem der har været til stede på ulykkestidspunktet. Åbne ulykker er svære, da man ikke kender antallet af savnede, og det kan derfor tage lang tid at identificere alle omkomne. Et eksempel herpå er Tsunamien i Thailand.

Beskriv på hvilken måde identifikation af ofre for en større katastrofe kompliceres sammenlignet med identifikation af enkelttilfælde.

-Det er af stor betydning at alle ofre bliver identificeret. Der er spørgsmålet om at forsikrings, ægteskabs- og arvesager skal afsluttes, men mindst lige så vigtigt, at pårørende bliver afklaret med situationen.

Identifikationen ved en større katastrofe kompliceres af flere faktorer. Det kan være svært at finde faciliteter til opbygning af lokaler, hvor lig kan opbevares og ID-gruppen kan have alt materiale, som er nødvendigt for identifikationsarbejdet. Det kan være svært at blande arbejdsrutiner, og blive enige om en procedure, som alle kan acceptere, hvis flere lande skal forene deres kompetencer. Der kan være problemer med at sortere ofrene, hvordan og hvem skal foretage ante mortem og post mortem registreringerne. Hvem skal sammenligne dem?

I enkelttilfælde løber man ikke ind i disse logistiske problemer, da der altid er mandskab til at håndtere en enkelt person.

ORAL DIAGNOSTIK

Opgave 1 (1,5)

Beskriv fordele og ulemper ved journalsystemer, der anvender strukturerede journaler med veldefinerede begreber f. eks TASJA i modsætning til journalsystemer der ikke gør?

Fordelene:

Ved de strukturerede systemer er det lettere at etablere et sammenhængende patientdokumentationssystem. Man kan let overføre informationer fra en behandler til en anden. Den elektroniske patientjournal tillader at man både kan se informationerne som problemorienterede og som forløbsorienterede. En fordel ved for eksempel TASJA er at man altid får skrevet diagnosen korrekt, så alle ved, hvad man taler om, da diagnoserne er helt ensrettet.

Ulemperne:

Ved de strukturerede systemer stilles der store krav til strukturering og standardisering af de informationer, som man registrerer i undersøgelser og behandling. Ligeledes kan det være kompliceret at organisere, hvordan man skal lagre disse elektroniske data. Journaler som ikke anvender journalsystemer kan derimod være svære at orientere sig i.

Opgave 2 (1,5)

Gør rede for 4 forskellige måder at føre journal på og diskuter fordele og ulemper.

Kronologiske:

-den kronologiske journal er en forløbsorienteret journal og svarer til continuationen. Denne journal kan være svær at orientere sig i, hvis man skal have specifik information om en bestemt tand, da behandlingen for eksempel kan være afbrudt af en fluorpensling, mens man ventede på effekten af et mellemseanceindlæg i forbindelse med rodbehandling af en anden tand. Notaterne er blandede. Denne journal er et resumé, der er foregået under patientbesøgene.

Kildeorienterede:

-denne journaltype organiseres efter hvordan data er generede. Man har selvstændige afsnit om radiologiske fund, om histopatologiske fund, tandlægens aktiviteter og en eventuel tandplejers aktiviteter. Denne journal gør det nemt at orientere sig om de forskellige fund under hver kategori, dog er det lidt på bekostning af kontinuiteten af de forskellige behandlinger.

Procedureorienterede:

-i de procedureorienterede journaler foretages en standardbehandling af patienten for en velkendt tilstand, som for eksempel en rod behandling. De forskellige procedurer blandes ikke med optegnelse fra andre parallelle behandlingsforløb. Fordelene er at journalnotaterne står samlet og kronologisk efter hvilken behandling der er foretaget.

Problemorienterede:

-Den problemorienterede journal indeholder en database. Denne database er grundlaget for den diagnostiske udredning. Den indeholder en diagnoseliste samt en liste over problemløsninger. Man opretter resultaterne fra fundene i anamnesen, samt resultaterne fra de kliniske- og parakliniske undersøgelser i databasen, og deraf udleder man en problemliste. Efterhånden udbygges journalen med diagnoser.

Fordelen med denne journal er, at der til ethvert problem er knyttet et problemløsningsforslag

I praksis føres ofte en kombination af kronologiske og procedureorienterede journaler. Man vælger helst at arbejde med det journalsystem, som kan bidrage med det bedste overblik.

Opgave 3 (2)

Hvad forstås ved det åbne sundhedsbegreb og hvad betyder det i din praksis

Ved det åbne sundhedsbegreb forstås, at den sunde person besidder tilstrækkelig handlemulighed i forhold til givne mål, under givne livsbetingelser. Når man taler om det åbne sundhedsbegreb, taler man om, at der ikke er begrænsninger i individets udfoldelsesmuligheder, og at alle kan opfattes som sunde på deres egen måde. Under dette begreb indsættes de biologiske forhold i en social og kulturel sammenhæng.

I klinikken må det betyde, at alle skal behandles individuelt. Man tager højde for at patienterne har hver deres baggrund, etik og æstetisk opfattelse. Vi skal med andre ord ikke anbefale en tandblegning til en ældre bondemand som ryger pibe, hvis ikke han selv ytrer ønske herom.

Derimod bør man rådgive, når man observere tilstande, som er potentielt skadelige for patienten. Herunder hører rygning eller et kompliceret cariesangreb med risiko for infektion.